

Ваховский диалект

Диктант 1

Пүтькәли ох охтынә

Задание: Вставьте в слова пропущенные буквы. Расставьте недостающие знаки препинания.

1. Ө...mäли вәлмамнә чәкә әнтә қойх...ләм ох лөхытт.... 2. Äтәм вер в...лхал 3. Мәрәм с...хән семнә кәс...әм әсипә сәмәм әтмәх йә...әл.
4. Мәнт әнтә п...хләлтәвәлт үхә у...әм лөхы...әвәлт, тютнә йә...к турымох тя...ыл терәхвәл. 5. Тютпә ä...әм вер вәлхал. 6. Ос қәта м...йтык семә пи...вәл, тютнә мә тютлөхә с...й верләм қатәнә яхнә қ...ллы. 7. Ләхән төңә...ты ти мә ухәм лөхытәвәл.... 8. Мә вөх в...рмин силә в...рәктәм әңкимнә ос мәнт чәкә ыл ки...ләхән. 9. Пәнтәм ...әни мәрәм ох ти мә...нә йәмә төңәмтәхас.... 10. Мәрәм о...на мәнт күм әнтә әс...лвәлт.
11. Мәр...м охна сәңқынә әнтә көр...әхлиләвән. 12. Ләв...с пөң...лнә юх охтыя әнтә қ...ңәвән. 13. Мәрәм охна м...тә вер әнтә вервә.... 14. Тютә мә мәң мрм семн кслим ә...ким йәңк ... пәтмин нөрәк...әләм. 15. Илән...ә ос мә мәнтим қои...халәм ухәм лөх...тта.
16. Әңким мәнә ...тәс: - Роман, мәннә ухән тют лер сахләқкә лөхы...әлы ухәна пүтьк...ли ымәлвәл.
17. - Пүтькәли мә ухәм...?! – мә тьәләктәс...м.
18. - Қәм, - Әңким ос атәс
19. - Пүтькәли мәрәм сахләқ оха ымәлвәл?
20. - Пәни, мәрәм с...хләқ оха!
21. - ымәлвәл вәс ...нтә? – мә номәх...ылләм.
22. Қатнә әйнәм ...хнә минт қоләнт...вәлт. 23. Пәни Әпым Әң...им семәлнә қывәрқәмтәстә пәни мөт...рақтәмын, тыхт...с:
24. – Қә....а ухәм лөхытәл...м – пүтькәлит мә ухәма ымл...татәт.

25. Äн...м Лиза пә атәс: - Өңкә, мә ухә...пә төхы лөхыты – мә...пи пүтькәли койләм!

26. Қәта мә пү...ькәлим перьхә пи...вәл?! 27. Ти сәхы мә әнтә кой...әм.

(Е.Д. Айпин)

Диктант 1

Пүтькәли ох охтынә

1. Өкмәли вәлмамнә чәкә әнтә койхаләм ох лөхытта.
2. Äтәм верь вәлхал.
3. Мәрәм сохән семнә кәсләм әсипә сәмәм әтмәх йәвәл.
4. Мәнт әнтә пөхләлтәвәлт, үхә ухәм лөхытәвәлт, тютнә йәңк турымох тялыл терәхвәл.
5. Тюппә әтәм верь вәлхал.
6. Ос қәта майтык семә питвәл, тютнә мә тюләхо сөй верләм қатәнә яхнә қоллы.
7. Ләхән төңәмты ти мә ухәм лөхытәвәлт.
8. Мә вөх вермин силә вәрактәм, әңкимнә ос мәнт чәкә ыл китләхән.
9. Пәнтәм пәни мәрам ох ти мәннә йәмә төңәмтәхасы.
10. Мәрам охна мәнт күм әнтә әсәлвәлт.
11. Мәрам охна сәңқынә әнтә көрмәхлиләвән.
12. Ләвас пөңәлнә юх охтыя әнтә қаңәвән.
13. Мәрам охна мәтә верь әнтә вервән.
14. Тюта мә мәң мрм семн кслим әңким йәңк ... пәтмин нөрәктәләм.
15. Иләннә ос мә мәнтим қоимхаләм ухәм лөхытта.
16. Әңким мәнә атәс: - Роман, мәннә ухән тю лерь сахләққә лөхытәлы, ухәна пүтькәли ымәлвәл.
17. - Пүтькәли мә ухәма?! – мә тьәләктәсәм.
18. - Қәм, - Әңким ос атәс.
19. - Пүтькәли мәрәм сахләқ оха ымәлвәл?
20. - Пәни, мәрәм сахләқ оха!
21. - Үмәлвәл вәс әнтә? – мә номәхсылләм.
22. Қатнә әйнәм яхнә минт қоләнтәвәлт.
23. Пәни Әпым Әңким семәлнә қывәрқәмтәстә, пәни мөтәрақтәмын, тыхтәс:
24. - Қәта ухәм лөхытәлым – пүтькәлит мә ухәма ымлытатәт.

25. Äним Лиза пә атәс: - Өңкә, мә ухәмпә төхы лөхыты – мәмпи пүтькәли койләм!

26. Қәта мә пүтькәлим перхә питвәл?! 27. Ти сәхы мә әнтә койләм.

(Е.Д. Айпин)

Диктант 1

Перевод

Птичка на голове.

1. Я очень не любил, когда мыли мне голову. 2. В этом мало приятного. 3. Я начинал беспокоиться, как только заносили в дом большую куженьку — корыто из бересты. 4. Если меня не купали, а просто в куженьке намывливали мои волосы, то вода всегда норовила попасть за ворот. 5. И тут хорошего мало. 6. А если мыло попадало в глаза, то я начинал вопить на все наше маленькое селение. 7. Соседи уже знали: это мне моют голову. 8. Я изо всех сил вырывался из Маминых рук, но вырваться не удавалось. 9. Большая разница между сухой и мокрой головой. 10. Это я хорошо усвоил. 11. После мытья головы не сразу пускали погулять на улицу. 12. С мокрыми волосами не поваляешься в песке. 13. Не залезешь на деревце возле лабаза. 14. Да мало ли дел, которые никак не сделаешь с мокрой головой.

15. Вот я и старался увильнуть, когда Мама начинала греть воду для мытья. 16. Но однажды я по доброй воле согласился вымыть голову. 17. Мама сказала мне: — Роман, я вымою тебе волосы так чисто, что на твою голову сядет птичка!

18. — Птичка на голову?! — удивился я.

19. — Да-да, — повторила Мама.

20. — Птичка садится только на мытую голову?

21. — Да, только на очень чистую голову!

22. — Сядет ли? — все же усомнился я.

23. В доме все прислушивались к нашему разговору. 24. И тут Папа взглянул на Маму и, озорно усмехнувшись, неторопливо проговорил:

25. — Пожалуй, я вымою голову — пусть птички на меня садятся.
26. Тут и моя старшая сестра Лиза попросила: — Мама, и мне голову помой — я тоже хочу птичку!
27. Чтобы моя птичка досталась другому?! 28. Этого я, конечно, не мог допустить.

(Е.Д. Айпин)

Диктант 2

Пўтькәли ох охтынә (продолжение)

Задание: Вставьте в слова пропущенные буквы. Расставьте недостающие знаки препинания.

1. – Мөхоли пўтькәли мә ...хәма ымәлв...л?
2. - Тю п...тькәли, аләң нөң сахләқ авә...ан кәсьмәл.
3. - М...холәң
4. Тют мөхоләң вәң...х нөңә ләх...лвәл.
5. - Пөрөлвейәк ос?
6. – М...тәнтә пөрөлвейәк пә...
7. Тәпәтә мә қоимс...м ох лөхыт...а. 8. Ә...кимнә ухәм лө...ытәсы 9. Мә әнтә тьәли...әхәсәм. 10. Пырнә п...хтә нянь кәтәлм...н, лөх мәрәм көмән эвәст...ки, мәнт күм әсәлсә...т. 11. Мә тя пухәл қ...рынә тәхәпә – т...хәпа қохәлыләқәтә...әм пөр...лвейкәт лөхәт...ямын. 12. Мөх...ләң ләхөх мә ухәма ымәлвәл
13. Йә... пўтькәлит йәмә л...лпәнывәлт. 14. Ләх аләң пә...ләм мөхөх пә...лаң вайхәт. 15. Пә ләннә мә ехәл в...мин ләхә нехлы...ләм. 16. Мә чөкә қойха...әм ләхә кәт...лтә. 17. Кәтәлмин қәнама... ләхә лөхәтәят....
18. Тюта мән...ә қох ләхәлли, кунтә мә са...ләқ ухәма мөтә пўтьки ымәлвәл. 19. Ләхән сахләқ ох касли! 20. Титы но...әхсылмын оңхәт уйн... қохәлылләм. 21. Пөрөлвейкәт ос перәх тәх...т вермин тәрмәх йә...әт: вели пункт нюла чахив...әлт - пәд вертилә. 22. Тохына рәх...м мөхә йөмин ләх

ньэдэкмы... порхэлылэвэлт. 23. Мä ухэма ос энтэ ымэлвэлт. 24. Мä йок йөмин ...тсэм:

25. - Эңкă л...х мä ухэм охтыя ...нтэ ымэлвэлт.

26. - Ос чи...эл йэлилä, - Эңким тю кöл атä....

27. - Н...нэн мөхи мä ухэм äтмэ лөхытэс....

28. - Энтэ м...ннэ ухэн сахлэккэ лөхытэхасы! – т...хтэс Эңким

29. - Ос тютнэ м...хулäты лэх мä ухэма энтэ ымэлвэл...?

30. - Ехэл пäни пөх...аты йэлилэ...эн тютамы мэтэнт...?

31. - Энтэ, ехэллэх, пухэ...эх мä йэлил...эм

32. - Тя, мэнä пүткăлин л...хли. 33. Пäни нөңтинä йорн...м тэялта... 34.

Пäни мä ос п...хэл қэрыяпа м...нлэм пäни пүткăли лэхэ...лэм. 35. Пырнэ

ав...лам пänвэл..., 36. Пөрөлвейэк мәннэ м...лқахэллы пäни қыина

йэңқатэ нөрөк...элэм

(Е.Д. Айпин)

Диктант 2

Пүткăли ох охтынэ (продолжение)

1. – Мөхоли пүткăли мä ухэма ымэлвэл?

2. - Тю пүткăли, алэң нөң сахлэк авэлан кäсьмäl.

3. - Мөхолэң?

4. Тют мөхолэң вäңэх нөңä лэхэлвэл.

5. -Пөрөлвейэк ос?

6. -Мэтэнтä пөрөлвейэк пэ...

7. Тäпэтä мä қоимсэм ох лөхытта. 8. Эңкимнэ ухэм лөхытэсы. 9. Мä энтэ

твэлилэхäсэм. 10. Пырнэ пэхтэ нянь кätэлмин, лөх мэрэм кöмэн эвэстэки,

мäнт күм эсэлсэлт. 11. Мä тя пухэл қэрынэ тэхэпä - тахэпа

қохэлылэкэтэсэм пөрөлвейкэт лөхэтэямын. 12. Мөхолэң лэхөх мä ухэма

ымэлвэл?

13. Йәм пүтькәлит, йәмә лулпәнывәлт. 14. Ләх аләң пәмләм мөхөх пәйлаң вайхәт. 15. Пә ләннә мә ехәл вәмин ләхә нехлылләм. 16. Мә чөкә койхаләм ләхә кәтәлтә. 17. Кәтәлмин, қәнамах ләхә лөхәтәята. 18. Тютә мәннә қох ләхәлли, қунтә мә сахләқ ухәма мөтә пүтьки ымәлвәл. 19. Ләхән сахләқ ох касли! 20. Титы номәхсылмын оңхәт уйнә қохәлылләм. 21. Пөрөлвейкәт ос перәх тәхыт вермин тәрмәх йәхәт: вели пунт нюла чахивәлт - пәд вертилә. 22. Тохына рәхам мөхә йөмин ләх ньәләқмын порхәлылвәлт. 23. Мә ухәма ос әнтә ымәлвәлт. 24. Мә йоқ йөмин атсәм: 25. - Әңкә, ләх мә ухәм охтыя әнтә ымәлвәлт.

- Ос чимәл йәлилә, - Әңким тю кәл атәс.

- Нөңән мөхи, мә ухәм әтмә лөхытәсы.

- Әнтә мәннә ухән сахләқкә лөхытәхасы! – тыхтәс Әңким.

- Ос тютнә мөхуләты ләх мә ухәма әнтә ымәлвәлт?

- - Ехәл пәни пөхнаты йәлиләвән тютәмы мөтәнтә?

- Әнтә, ехәлләх, пухәләх мә йәлилләм.

- Тя, мәнә, пүтькәлин лихли. Пәни нөңтинә йорнам тәялта...

Пәни мә ос пухәл қәрыяпа мәнләм пәни пүтькәли ләхәлләм.

Пырнә авәлам пәнвәлт, Пөрөльвейәк мәннә мәдқәхәллы пәни қыина йәңқатә нөрөктәләм.

(Е.Д. Айпин)

Диктант № 2

Перевод

Птичка на голове

1. — Какая птичка сядет на мою голову?
2. — Наверное, та, что первая увидит твои чистые волосы. —
3. Какая именно?
4. — Та, что ближе всех подлетит.
5. — А Трясогузка?
6. — И Трясогузка может сесть...

7. И я сдался. 8. Мама вымыла мне голову. 9. И я не сопротивлялся, как обычно, и, на удивление соседей, не вопил на все селение. 10. Потом с куском черного хлеба, который бывает очень вкусным только на улице, меня выпустили погулять. 11. Я чинно расхаживал возле дома и с надеждой смотрел на трясогузок. 12. Которая из них сядет на мою голову?

13. Все в этих птичках нравилось мне. 14. И нежная сизобелая одежда, и длинный узкий хвост, и округлое черное пятно под шейкой, и певучая радостная песня. 15. Такие они чистые, праздничные, веселые! 16. Одними из первых они прилетали с юга и приносили весеннее тепло...

17. Правда, иногда во мне просыпался охотничий азарт и, вооружившись луком и стрелами, я пускался за трясогузками. 18. Но стрелы мои всегда летели куда-то в сторону и не причиняли им никакого вреда. 19. Я не унывал и смеялся над своей неудачей. 20. Наверное, и трясогузки смеялись надо мной.

21. Мне хотелось прикоснуться к ним. 22. Подержать их в руках, тихонько погладить нарядное оперение. 23. Вблизи их рассмотреть получше. 24. Поэтому я нетерпеливо ждал, и ждал того мгновения, когда одна из них опустится на мою чистую голову. 25. Ведь эти чистюли непременно ее заметят!

26. Не должны они пролететь мимо! 27. Так я думал, расхаживая под седыми соснами нашего селения. 28. А трясогузки были заняты своим делом: собирали шерстинки линяющих оленей — строили гнезда. 29. Я видел, как они радовались весне, суетились и весело переговаривались. 30. Искося поглядывали на меня, но сесть на мою голову не спешили. 31. Наверное, некогда им, подумал я.

(Е.Д. Айпин)

Задание: Вставьте в слова пропущенные буквы. Расставьте недостающие знаки препинания.

1. Ил...овәннә тәла тюм...нт ку вәлахән. 2. Қуй...а йәлилтә мәнв...л тю қәсы тяти...ән лимәхлөвәл. 3. Йәлилтә мән...әднә мельчәмәңкә йы...дың юхали ве...вәл. 4. Өнъяктәлтә том қ...йәл вайәх ийәпот велвәл п...ни лөхә ыл вычәқтә...әл. 5. Ос перәх қ...сына мәнвәл, ос т...тәл илән ыл вычәқ...әлтә пәни йоқпа мәнвәл. 6. В...йх йәпот й...қ тувәл

7. Өй ку пәни ил...ннә қурнәхләхал. 8. Тим қуна мә...вәл тю ку лимәхлөвәл том қуна мәнвәл тю ку ли...әхлөвәл. 9. Пәни ку лө...нә мәнихән. 10. Йәлилләйхән йәлилләйхән пәни вайәх ийәпот в...лминә этән типш... йоқпа мәнлөхән. 11. Йөхн...с. 12. Қыләс вер...әхән 13. Ку итән ...х пулт верәхән пәни вәллал п...ңла пәнәл...ә.

14. Том қуйәл вәя...аты, қунә вәлал юх пулчә ...әны пәни ыл лө...ки.

15. Лөхтил ыллахты...тәс

16. Иләннә титә том қуйәл н...қ верәхләс, йыхдың ю...әл арымсәтә пәни тахалла кәсмин том қуйәл вәлә тятитә ыл нә...рәктәстә

Аркадий Владимирович Прасин

Диктант 3

1. Илновәннә тәла тюмынт ку вәлахән. 2. Қуйна йәлилтә мәнвәл тю қәсы тятилән лимәхлөвәл. 3. Йәлилтә мәнтәднә мельчәмәңкә йыхдың юхали вервәл. 4. Өнъяктәлтә том қуйәл вайәх ийәпот велвәл пәни лөхә ыл вычәқтәвәл. 5. Ос перәх қәсына мәнвәл, ос төтәл илән ыл вычәқтәлтә пәни йоқпа мәнвәл. 6. Вайх йәпот йоқ тувәл.

7. Өй ку пәни иләннә қурнәхләхал. 8. Тим қуна мәнвәл тю ку лимәхлөвәл, том қуна мәнвәл тю ку лимәхлөвәл. 9. Пәни ку лөхнә мәнихән.

10. Йӧлилӧихӧн, йӧлилӧихӧн пӧни вайӧх ийӧпот велминӧ этӧн типпӧ йоқпа мӧнлӧхӧн. 11. Йӧхнӧс. 12. Қылӧс версӧхӧн. 13. Қу итӧн юх пулт верӧхӧн пӧни вӧллал пӧңла пӧнӧллӧ.

14. Том қуйӧл вӧяматы, қунӧ вӧлал юх пулчӧ пӧны пӧни ыл лӧңқи. 15. Лӧхтил ыллахтынтӧс.

16. Илӧннӧ титӧ том қуйӧл нуқ верӧхлӧс, йыхдың юхӧл арымсӧтӧ пӧни тахалла кӧсмин том қуйӧл вӧлӧ тятитӧ ыл нӧхрӧктӧстӧ.

Аркадий Владимирович Прасин

Диктант 3

Перевод

1. Давно жил мужчина. 2. Пойдет с кем-нибудь на охоту, тот с охоты не возвращается. 3. А он приходит домой с добычей. 4. Для охоты у него сделана специальная рогатина. 5. Этой рогатиной душит ночью во время сна напарника и забирает у него добычу. 6. Так он поступает со всеми, кого он приглашает на охоту.

7. Один молодой охотник призадумался. 8. Почему этот мужчина возвращается с охоты один? 9. Куда деваются его напарники? 10. Решил он пойти с ним, разведать, что же происходит на охоте.

11. Вот они поохотились, собрались домой. 12. Решили переночевать в лесу. 13. Молодой охотник смекнул, что его ожидает неладное. 14. Приготовил поленья и положил возле своей постели. 15. Когда напарник уснул, положил поленья на свою постель и накрыл фуфайкой. 16. Сам спрятался.

Аркадий Владимирович Прасин

Март 2022 г.

Диктант 4

Қӧнтӧх маньтӧ

Көхи

Задание: Вставьте в слова пропущенные буквы. Расставьте недостающие знаки препинания.

1. Өй ни тю қо қаньв...л. 2. Кә нөңқыялық...н тәявөл, өхәли пәни пәхали.
3. Лин әңкитән әнтә коләнл...тән. 4. Лөх линә көч тю көл атв...л: «Äл сехәтәхл...тән». 5. Томалиқән, эх сәхәтәхәлөхән, кәсиллөх...н тим том тәхынә. 6. Иләннә әңкит...н линә тю көл атвөл: «Мәнт әтәх йәңкә т...хытән». 7. Ой әнтә, тят кәсиллөх...н, урхә йәккән. 8. К...силлөхән. 9. Ө...китән линә тю көл атвөл, көч тю көл атвөл: «Мәнт велә әтәх йәңкә тухытән». 10. Томалиқ...н топа тити к...силлөхән, кәсиллөхән. 11. Ө...китән янвөл. 12. Көч линә тю көл атвөл: «Мәнт әтәх йәңкә тух...тән». 13. Эх, нөрәктәлхән, әңкитән әнтә қав қо...ләтән. 14. Иләннә тю янтал...х, луйәл интәвнаты пөңк...лә тех верәмтәх...н көхих йәвөкт...хән, күм порәхл...хән, юха лоққынтәс. 15. Ньәңи...ыхән көч йоқ лөккән, әңкитән әнтәмәки. 16. Мәрәм к...хи тя көмән:- кук, кук, кук.

17. Тәлилөв...л тю сәхы. 18. Ньәңиқыыхән тәх пеккинтәхән ө...китән лөхәнтә титтәки. 19. «Әңкә тя пәртәх йөхә, пәрт...х йөхә мин тәм нөңә әтәх йәңкә тулм...н». 20. Көхи перәх юха ло...қынтәвөл: кук, кук. 21. Том ньәңәнқыялықән лөх чөңчәлнә кәслә...ән, кә...лөхән. 22. « Әңкә пәрт...х йөхә, мин тәм нөңә йәңкә ту...мән». 23. Ос перәх юха лоққынт...вөл, ос перәх юха лоққынтәвөл. 24. Титтә:- кук, кук, кук, кук. 25. Томалиқ...н титтә лөх ч...ңчәлнә кәсләхән, кәсл...хән, кәсләхән. 26. « Әңкә пәртәх й...хә». 27. Ос перәх юха лоққынт...вөл. 28. Титтә: -кук, кук, кук, кук. 29. Иләннә тя көрл...н вәрәх төхы тәм кәняхтәхл...н. 30. Тя титы вөр...ң лөкә кәсиллөхән. 31. Тю к...хи чөңнә, титтә кәсиллөхән. 32. Көхи ос перәх юха нуқ лоққынт...вөл: -кук, кук, кук. 33. Тяпәтя титипә минт...хлөхән. 34. Ыққа ти к...чнә тиминт вәртә тәм лерк...т, ти лин әңкит...н нехл...лмын вөрәң лөкәт қәйхасқән.

Хантыйская сказка

Диктант 4

1. Өй ни тую қо қаньвэл. 2. Кә нәңқыялықән тәявэл өхәли пәни пәхали.
3. Лин әңкитән әнтә коләнлэтән. 4. Лөх линә көч тую көл атвэл: «Ал сехәтәхлитән». 5. Томалиқән, эх сәхәтәхәләхән, кәсилләхән тим том тәхынә.
6. Иләннә әңкитән линә тую көл атвэл: «Мәнт әтәх йәңкә тухытән». 7. Ой әнтә, тят кәсилләхән, урхә йәккән. Кәсилләхән. 8. Әңкитән линә тую көл атвэл, көч тую көл атвэл: «Мәнт велә әтәх йәңкә тухытән». 9. Томалиқән топа тити кәсилләхән, кәсилләхән. 10. Әңкитән янвэл. Көч линә тую көл атвэл: «Мәнт әтәх йәңкә тухытән». 11. Эх, нәрәктәлхән, әңкитән әнтә қав қоллэтән. 12. Иләннә тую янталох, луйәл интәвнаты пәңкөлә тех верәмтәхән көхих йәвәктәхән, күм порәхлахән, юха лоққынтәс. 13. Ньәңқыихән көч йок лөккән, әңкитән әнтәмәки. 14. Мәрәм көхи тя көмән:- кук, кук, кук.
15. Тәлиләвэл тую сәхы. 16. Ньәңқыихән тәх пеккинтәхән әңкитән лөхәнтә титтәки.
17. «Әңкә тя пәртәх йөхә, пәртәх йөхә мин тәм нөңә әтәх йәңкә тулмән». 18. Көхи перәх юха лоққынтәвэл: кук, кук. 19. Том ньәңқыялықән лөх чөңчәлнә кәсләхән, кәсләхән. 20. «Әңкә пәртәх йөхә, мин тәм нөңә йәңкә тулмән». 21. Ос перәх юха лоққынтәвэл, ос перәх юха лоққынтәвэл. 22. Титтә:- кук, кук, кук, кук. 23. Томалиқән титтә лөх чөңчәлнә кәсләхән, кәсләхән, кәсләхән. 24. «Әңкә пәртәх йөхә». 25. Ос перәх юха лоққынтәвэл. 26. Титтә: -кук, кук, кук, кук. 27. Иләннә тя көрлин вәрәх тәхы тәм кәняхтәхлин. 28. Тя титы вәрәң лөкә кәсилләхән. 29. Тую көхи чөңнә, титтә кәсилләхән. 30. Көхи ос перәх юха нуқ лоққынтәвэл: -кук, кук, кук. 31. Тяпәтя титипә минтәхләхән. 32. Ыққа ти кәчнә тиминт вәртә тәм леркәт, ти лин әңкитән нехлымын вәрәң лөкәт қәйхасқән. 33. Тяпәтя титипә минт...хләхән. 34. Ыққа ти к...чнә тиминт вәртә тәм лерк...т, ти лин әңкит...н нехл...лмын вәрәң лөкәт қәйхасқән.

Диктант 4

Перевод

Кукушка

1. Одна женщина очень долго болеет. 2. Было у нее двое детей, девочка и мальчик. 3. Они ее не слушались. 4. Она им говорит:

- Не балуйтесь. 5. А они, эх, балуются, бегают туда - сюда.

6. Однажды мама им говорит:

- Принесите мне воды попить. 7. Ой, нет, бегают, будто не слышат. 8. Бегают.

9. Мать просит, умоляет:

- Принесите мне воды попить. 10. Дети бегают, балуются.

11. Мать сидит, шьет. 12. Напрасно говорит им:

- Принесите мне воды попить. 13. Эх, убегут, не слышат мать.

14. Пока шила, наперсток и иголку приложила к губам и превратилась в кукушку, вылетела на улицу, села на дерево. 15. Дети забежали в чум, мамы нет.

16. Только кукушка на дереве у чума сидит и кричит так: кук, кук, кук.

17. Мальчик с девочкой догадались, что это их мать.

18. Они закричали: «Мама, вернись обратно! Вернись обратно! Мы тебе принесем воды!» 19. А кукушка в ответ только: «Кук-кук, кук-кук!»

20. Летает кукушка с дерева на дерево: «Кук-кук, кук-кук ». 21. А дети за ней бегут, бегут.

22. - Мама, вернись, обратно мы тебе воду принесем.

23. Кукушка с дерева на дерево перелетает. 24. И только слышится: «Кук-кук, кук-кук». 25. А дети за ней бегут, бегут и бегут.

26. - Мама, вернись, – а она на другое дерево пересядет. 27. Только: «Кук-кук, кук-кук!»

28. До того бежали за кукушкой, ноги до крови изодрали. 29. Всё равно бегут, кровавую дорожку оставляют. 30. А она с дерева на дерево перелетает: «Кук-кук, кук-кук». 31. Так до изнеможения и бежали. 32. И сейчас можно увидеть красные полоски на мху – это кровавая дорожка непослушных детей, бежавших за своей мамой – кукушкой.

Хантыйская сказка

Сарт пәни Их

Диктант 5

Задание: Вставьте в слова пропущенные буквы. Расставьте недостающие знаки препинания.

1. Сарт п...ни Их лэхытэхэлэлх...н. 2. Их Сарта тюты й...хихән:
- Нөң мэттэ йэңк...х утэ восқэлтаннэ ник лөқысэлта көрвән тех утэ лөйв...н.
3. С...рт ос лөхә йэхихән
- Нөң ос төхы лөйтә...нэ ыл қэлатаннэ, төхы лөйвән пәни мөтәлиһпө эһтө қ...тывәл.
4. Қойн...пә нөңэ эһтө нәмла...төвәл.
5. - Мә ос қэлатамнэ төхы лөйтәм...э, мөтәли мәнә порәмпәл, мә пөңләмә қэхәтқәмтәв...л.
6. Сарт пөңкәллө мәти тех қатьқыләвәлт, эһтө төхы л...йвәлт.
7. Қэчәхәлм...н мәһт нәмлақтәвәл.

Диктант 5

1. Сарт пәни Их лэхытэхэлэлхән. 2. Их Сарта тюты йэхихән:
- Нөң мэттэ йэңкөх утэ восқэлтаннэ ник лөқысэлта көрвән тех утэ лөйвән.
3. Сарт ос лөхә йэхихән
- Нөң ос төхы лөйтәннэ ыл қэлатаннэ, төхы лөйвән пәни мөтәлиһпө эһтө қытывәл.
4. Қойһпә нөңэ эһтө нәмлақтәвәл.

5. - Мä ос қәлатамнә тәхы лөйтәмнә, мөтәли мәнә порәмпәл, мä пөңләмә кәхәткәмтәвәл. 6. Сарт пөңкәллә мәти тех қатқыләвәлт, әнтә тәхы лөйвәлт. 7. Қәчәхәлмин мәнт нәмлақтәвәл.

Диктант 5

Перевод

Щука и Медведь.

1. Спорят Щука и Медведь. 2. Медведь Щуке говорит:
- Ты выпрыгнешь из воды, и не сможешь обратно в воду запрыгнуть, так и сгниешь. 3. Щука ему отвечает:
- А когда ты умрешь и сгниешь, от тебя ничего не останется. 4. Никто о тебе и не вспомнит. 5. А я вот умру и сгнию, от меня останутся хотя бы зубы, кто-нибудь наступит и уколется. 6. Щучьи зубы остаются, не сгнивают. 7. С болью, да вспомнит обо мне.

Диктант 6

Задание: Вставьте в слова пропущенные буквы. Расставьте недостающие знаки препинания.

1. Кә й...лилтә қухән йоқпа мәнләхән. 2. Тю мәнләх...н, метсәхән.
3. Горәмпә пәтк...ләсь. 4. Әй қу тю көл атв...л:
- Әтя тим тәх...нә ләвас вәнң...ки, ләваспа м...нләмән қалтамән...ты.
5. Том қу лөхә атв...л:
- Яхнә әнтә эдди. 6. Луңқә – мөңккә тя номәнәқ...я. 7. Қәсыя вотәв тәвпә...т.
8. - Кш әтя, қои н...ңә тю көл атвәл, мә мөтә тәхыя әнтә өхәлл...м. 9.
Мә ләва...па мәнләм қал...а.
10. - Мәнә ләваспа. Мә ос тим тәхынә яхы пухәл вәнң...әки мә тәм вичәм қәсым пөңәлнә қалл...м. 11. Қухән китәх әрәхпә мәнх...н 12. Яхы пухәлпа

мөнәм ку пә томыл пөңла ыләлынтых...н пәни тө кулыхән. 13. Том ку пә ләвас...а мәнихән. 14. Әдәң яхы пухә. нә вәләм ку мән...хән пәни том куйәла йө...ихән. 15. Тял нуқ тьәлилөвөл
- Уды әтя күм лүхтә тя. 16. Мәнтәмә...ә, нөң ос әйпычна ыл әл...нтәсэн.
17. Иләннә тюмынт сөй төлтах сәтьвөл
- Сәри мә лөхлам - самлам нюла чәх...ләм
18. Луңкәнә - мөңкәнә ку нуқ л...хи. 19. Масвәл әдлө ях қоләнта.

Диктант 6

1. Кә йәлилтө кухән йоқпа мәнлөхән. 2. Тю мәнлөхән, метсөхән.
3. Т орәмпә пөткөлөсь. 4. Әй ку тю көл атвөл:
- Әтя тим тәхынә ләвас вәңңәки, ләваспа мәнлөмән қалтамәнаты. 5. Том ку лөхә атвөл:
- Яхнә әнтө әдди. 6. Луңкә – мөңккә тя номәнәқия, қәсыя вотәв тәвпәлт.
7. - Кш әтя, қои нөңә тю көл атвөл, мә мөтә тәхыя әнтө өхәлләм. 9. Мә ләваспа мәнлөм қалта.
10. - Мәнә ләваспа. Мә ос, тим тәхынә яхы пухәл вәңңәки, мә тәм вичәм қәсым пөңәлнә қалләм. 11. Қухән китәх әрөхпә мәнхән. 12. Яхы пухәлпа мөнәм ку пә томыл пөңла ыләлынтыхән пәни тө кулыхән. 13. Том ку пә ләваспа мәнихән. 14. Әдәң яхы пухәлнә вәләм ку мәнихән пәни том куйәла йөхихән. 15. Тял нуқ тьәлилөвөл:
- Уды әтя күм лүхтә тя. 16. Мәнтәмәнә, нөң ос әйпычна ыл әлынтәсэн.
17. Иләннә тюмынт сөй төлтах сәтьвөл:
- Сәри мә лөхлам - самлам нюла чәхиләм.
18. Луңкәнә - мөңкәнә ку нуқ лихи. 19. Масвәл әдлө ях қоләнта.

Диктант 6

Перевод

1. Два охотника шли домой с охоты. 2. Устали, ночь застала их на дороге. 3.

Один охотник говорит:

«Слушай, тут недалеко есть лабаз, переночуем там».

4. Товарищ отвечает ему:

-По обычаям нашим в лабазе ночевать нельзя. 5. Черти там живут, они нас съедят.

6. -Ну, кто тебе такое сказал, я ни во что не верю. 7. Я пойду там заночую.

8.- Иди, ночуй. 9. А я, тут недалеко кладбище есть, возле могилки жены переночую.

10. Охотники разошлись. 11. Один ушел на кладбище. 12. Другой ушел ночевать в лабаз.

13. Утром охотник, ночевавший у могилы жены, проснулся и пошел к лабазу.

14. Подошел и кричит:

«Эй, выходи. Нам пора идти, ты, что так долго спишь».

15. Вдруг оттуда слышится голос:

«Подожди, я кости свои соберу...». 16. Охотник, услышав такие слова испугался и убежал. 17. А другой так и не появился дома.

18. Черти его съели. 19. Сказка учит соблюдать народные традиции.